

PSYCHÉ REPORT

Č. 17

Nepravidelný informační oběžník
občanského sdružení
PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

OBSAH:

EDITORIAL
HLASY Z ŘEDITELNY
NOVINKY ZE STŘEDISEK
ZÁBLESKY DOBRÉ PRAXE
PŘÍBĚH / ZAJÍMAVOSTI
ROZHOVOR S PROCHOREM

**PÉČE
O DUŠEVNÍ
ZDRAVÍ**

**DOMÁHÁME LIDEM
ŽÍT S DUŠEVNÍ
NEMOCÍ**

**WWW
PDZ.
CZ**

® EDITORIAL ®

Sedmnácté číslo Psyché reportu je výjimečné, protože se na něm nepodílí Leona Hovorková. Leona se totiž podílela a ještě dlouho bude podílet na něčem mnohem zásadnějším:

A zde je její pozdrav: *Zdravím vás všechny z mateřské dovolené, jejíž obrátky nabraly na rychlosti 15. dubna po 22:41 hodině, kdy na svět přišla Leonka Hovorková s mírami 51 cm a 3240 g. Jelikož apetit zdělila po matce, ale i otce, tak míry se budou radikálně měnit (již rozumím větu „mám vykojený mozek“). Doufám, že se vám všem daří...*

Leona s námi dále spolupracuje na dohodu o provedení práce, ale její každodenní nepřítomnost se projeví mimo jiné i v menší frekvenci vydávání Psychéreportu. Předsevzali jsme si, že to bude čtyřikrát ročně, tak uvidíme... Přeji příjemné čtení.

Petr Hejzlar, zastupující šéfredaktor

✂ HLASY Z ŘEDITELNY ✂

- Dotační řízení dostoupila kulminačního bodu (*pozn.red. – psáno ještě před povodněmi!*), především díky termínům pro žádosti o dotace obcí a nadačních fondů. Rozrostlo se nám portfolio žádostí obcím a tak jsme jenom od ledna tohoto roku podali žádosti Lanškrounu, Žamberku, Českým Libchavám, Vysokému Mýtu a Nové Pace. V Hradci Králové

jsme vstoupili do druhého kola dotačního programu v sociální oblasti a v Pardubicích čekáme na výsledky 4 žádostí do programu sociálních věcí a zdravotního programu.

- Nejvíce práce bylo s přípravou vzdělávacího projektu, který jsme podali do výzvy A7 Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Pokud to vyjde, dostaneme příležitost vzdělávat se v práci s lidmi s duální diagnózou, v motivačních rozhovorech nebo ve fungování rodinných systémů.
- Podali jsme žádosti nadacím ČSOB do programu finanční gramotnosti a Bona na podporu tréninkového bydlení. U nadace ČSOB už víme příznivý výsledek, a proto můžeme rozjet malý projekt pro prevenci dluhových pastí – chceme natočit videorozhovory s lidmi, kteří s nimi mají své neblahé zkušenosti.
- V Ústí nad Orlicí se zapojíme do soutěže v rámci veřejné sbírky Konzumu Společně za úsměv a tak se podpůrná terapeutická skupina pro lidi s psychózou bude ucházet o přízeň lidí nakupujících jogurty, šunkový salám a lahvové pivo na víkend.
- Bohužel naše projekty pro Burzy filantropie pořádané KONEPem v Pardubicích a Chrudimi nepostoupily do užšího kola. I tak všem děkujeme za hlasování.
- Začaly přípravy Týdnů pro duševní zdraví 2013.

► NOVINKY ZE STŘEDISEK ►

HRADEC

V tomto čísle se s Vámi chceme podělit o zkušenosti s PROGRAMEM PRO DOBRÉ ZDRAVÍ (PpDZ), který v Hradci začínal v říjnu 2012 a končil v březnu 2013. Přihlásilo se celkem deset klientů (6 žen a 4 muži) s tím, že dva klienti během průběhu přestali docházet. Program jsme rozdělily na 20 setkání, přičemž prvních deset bylo zaměřeno na vhodné stravování a zbývajících deset na pohyb. Ale témata se po celou dobu programu prolínala, jelikož klienti se nás hodně doptávali a ujišťovali se, zda to či ono dělají dobře.

Po ukončení programu jsme naplánovaly ještě dvě udržovací setkání (duben, květen). V dubnu proběhla společná procházka, během které jsme si prošli planetární stezku v HK. Dorazilo celkem pět klientů, což nás potěšilo. Stěžovali si, že bez pravidelných schůzek poněkud polevili v nastavených změnách, ale bylo slyšet, že nad zdravým životním stylem přemýšlí a teoretické poznatky si uchovali.

Společně jsme ocenily zastoupení mužů ve skupině, jelikož byli aktivnější a celkově z nich vyzařovala větší motivace a vůle ke změně. Jeden z klientů pravidelně nosil zdravé recepty pro ostatní a na závěrečné občerstvení přinesl vlastnoručně upečený jablečný koláč s ořechy, na kterém jsme si pochutnali nejen my, ale i zbývající kolegové.

A JAK TO VLASTNĚ PROBÍHALO?

PŘED

Ilustrační foto dle vyprávění klientů

PO

Očerstvení na závěrečném setkání

A JEŠTĚ OHLASY KLIENTŮ:

PŘÍNOSY: Snažím se více jíst. / Více chodím mezi lidi. / Ano, vcelku se daří – občas vynechám dopolední svačinku. / Rád bych pokračoval v kurzu vaření, cítím se nejistý v samostatném vaření. / Shodila jsem 1 kg! / Snížil jsem váhu o 2kg. / Stravuji se dle zdravé výživy – střídám 5x denně. / Mám nové zeleninové recepty a některé jsem již zkusila. / Doporučuji snídaně, jím pravidelněji, zeleninu zatím moc ne. / REZERVY: Nehubnu, spíš tloustnu. Snažím se jíst pravidelně, ale nejde mi to. / Měl bych se více hýbat. / Změna jídelníčku je těžší než cvičení, jde to, ale pomalu. Stále jsem na začátku a

postupně se vše učím. / Vzhledem k nemoci jsem s pohybem začala minulý týden. Na jaře snad půjde pohyb líp. / Měla bych chodit více na procházky. / Ještě více zeleniny.

Na závěr PpDZ nám jeden z klientů přinesl vlastní báseň, o kterou bychom se s vámi rády podělily:
DLOUHÁ CHVÍLE: Dlouhá chvíle / Ve své délce / Leží někde na pasece / Je to doba velmi zlá / Nemoci se podobá / Silný člověk odolá / Není jako ozdoba / Nepije a negriluje / Svě hodiny využije / Do světa se zatoulá / Slunce na něj zavolá / A na cestě na své trase / Občas možná zabloudí / Je však silný / Odříká se / Krásný ve svém pozadí

Zdraví vás Kateřina & Tereza

CHRUDIM

Náš je tým opět šestičlenný! Od dubna naše řady posílila Lenka Vávrová, se kterou vás tímto seznamujeme. Lenka má z minulosti bohaté pracovní zkušenosti a pracovala mj. také ve Fokusu Vysočina. Přejeme, ať se jí „u nás“ líbí!

Z personálních novinek ještě chceme poblahopřát Lence Žákové k úspěšnému zakončení magisterského studia!

Za poslední období se potýkáme s čím dál větším zájmem o naše služby. Snažíme se proto učit využívat dobrovolníky, abychom je mohly efektivně zapojit do práce ve prospěch klientů. V současné době máme zatím dva dobrovolníky.

Důležité je zmínit, že v období od září až do konce dubna u nás probíhala dlouhodobá stáž ze Střední zdravotnické školy v Chrudimi. Vždy jednou týdně k nám docházely stážistky z maturitního ročníku, kterým jsme se snažily věnovat, jak jen to šlo.

Intenzivně udržujeme kontakt s okolními službami. Například se stacionářem Jitřenka jsme uspořádaly společné klubové setkání, na kterém se hrály různé hry. V květnu proběhly hry v parku. Nově rozvíjíme spolupráci s Domovem na hradě Rychmburk. S jedním obyvatelem domova plánujeme přechod do samostatného bydlení v tréninkovém bytě. Co se tréninkového bydlení týká, v současné době máme dva byty obsazené a o nájmu třetího bytu jednáme s městem Chrudim.

Aktivní nejsme jen my, ale i naši klienti. Jako důkaz přikládáme foto z klubových setkání.

Začátkem června 3. do 7.6. jsme uskutečnily rekondiční pobyt. Pro pobyt jsme zvolily krásnou lokalitu Krkonošských hor s ubytováním v penzionu Marianum v Janských Lázních. Pobyt jsem zajistila já s Vladkou. Jak se pobyt vydařil vás vzhledem k souběhu termínu pobytu a vydání Psychéreportu vás budeme informovat v příštím čísle.

Za chrudimské středisko sepsala Lenka Žáková.

JIČÍN

V posledním půlroce naše středisko prochází a ještě bude procházet mnohými personálními změnami. V prosinci 2012 jsme se sice rozloučili s Pavlínou Štípkovou, která odešla za lepším do Prahy, ale po 3 letech na mateřské dovolené se do týmu vrátila zkušená sociální pracovníce Veronika Stříbrná (svého času pracovníce mladoboleslavského Fokusu a později vedoucí královéhradeckého střediska PDZ). V souvislosti s letošním rozšířením služeb střediska o službu sociální rehabilitace pro lidi s potížemi v učení porosteme o další dva celé pracovní úvazky. Na základě výběrového řízení k nám v květu nastoupila Markéta Dočkalová a v srpnu nastoupí Šárka Tomešová. Obě nové kolegyně mají zkušenost ze služeb pro lidi s poruchami učení. Bohužel změny tím nekončí, protože odchází Marta Singh, která má od července pracovní příležitost výrazně blíže svému bydliště (do Jičína dojíždí z Turnovska). Takže budeme muset hledat náhradu i za ni.

Se změnou garanta volnočasového klubu (po odchodu Pavlíny má na starosti Marta) se zvýšila spoluúčast všech pracovníků týmu na těchto aktivitách (historie s Markem, vaření s Veronikou a různé s Honzou). Současně trvá větší zapojení uživatelů (angličtina s Petrou). Intenzivnější je účast dobrovolníků (po odchodu Zdeňky Filipcové a Věry Vaníčkové tvůrčí činnost s Janou Sítovou a kreslení s Míšou Pribišovou).

Pokračuje otevírání se vnějšku (spolupráce s knihovnou Václava Čtvrtka v Jičíně, povídání cestovatele Jaromíra, vycházka za zpěvem ptáků se Zdeňkem Mrkáčkem, ornitologem a pracovníkem správy CHKO Český ráj). Plánujeme pravidelnou hru integrovaného závěsného kuželníku, a sice v Jičíně (s podporou města a Městského informačního centra), společně s Apropem a Stacionářem Kamarád, ale taky v Nové Pace s podporou packých sdružení Sportem proti bariérám a Život bez bariér) a vůbec jeho šíření na Jičínsku.

Víc o sobě dáváme vědět, prohlubujeme spolupráci s dosavadními partnery a navazujeme nové kontakty – jednak aktivní účastí na akcích v regionu (slavnostní večer s udílením prestižních cen Jivínského Štefana 25/2/2013, kde mezi nominovanými nejen společný projekt pracovníků a uživatelů služeb jičínského střediska PDZ v rámci TDZ 2012, ale i výstava uživatelek služeb Lenky, ochutnávka neziskovek v rámci jičínské májové středy 1/5/2013 s tanečním vystoupením uživatele služeb Davida a prezentací integrovaného závěsného kuželníku, 1. turnaj integrovaného závěsného kuželníku ve Staré Pace 9/3/2013 s účastí uživatelů i exuživatelů našich služeb, besedy pro třídy předmaturitních ročníků

Gymnázia v Nové Pace na podporu destigmatizace psychiatrie a integrace lidí s postižením 3/4/2013), jednak dobrou prací. Vážíme si přízně nestora společenského života na Jičínsku Bohumíra Procházky Prochory, Kulturních zařízení města Jičína (s Biografem a Městským informačním centrem), packých sdružení Sportem proti bariérám (bydlení a práce pro uživatele našich služeb, zapůjčení závěsného kuželníku, dobrovolnická činnost uživatelů našich služeb) a Života bez bariér (bydlení pro uživatele našich služeb, nácviková pracovní místa). Slibně se rozbíhá spolupráce s jičínským Apropem (uživatelé našich služeb jako dobrovolníci Apropa, společná hra integrovaného kuželníku).

Naší prioritou ovšem i dál zůstává kvalitní individuální práce s uživateli našich služeb.

Dodal: Jan Pipek

PARDUBICE

Koncem března byla znovuustavena spolupráce Péče o duševní zdraví, region Pardubice s Azylovým domem pro ženy v Pardubicích. Sociální pracovníci obou organizací se začali pravidelně scházet se svými společnými klienty a koordinovat svou činnost, aby byla efektivnější a více orientovaná na zájmy a potřeby klientů.

Ve středisku začala fungovat první dobrovolnice. Připravuje se na zapojení do klubové činnosti. S dalšími dvěma zájemkyněmi o dobrovolnictví v současnosti jednáme. Měly by pomáhat při zájmové a klubové činnosti a při doprovodech vybraných klientů například k lékaři nebo na úřední jednání.

V pondělí 22. dubna jsme se zúčastnili Dne Země na pardubickém Pernštýnském náměstí. U stánku jsme poskytovali veřejnosti informace o organizaci a jejích službách, nabízeli k prodeji výrobky z chráněných dílen a vybírali peníze do veřejné sbírky na podporu klientů organizace.

V termínu od 17. do 22. června připravujeme rekondiční pobyt v Teplících nad Metují. Pobytu, který povedou Kateřina Kolínská a Vítězslav Dittrich, se zúčastní deset klientů. Přednostně na něj budou vybráni sociálně vyloučení lidé s psychózou. Uzávěrka přihlášek byla 29.5.

Dne 2. května se poprvé společně sešli klienti žijící v tréninkových bytech v Pardubicích, aby prodiskutovali návrh pracovníků založit podpůrnou skupinu. Středisko Pardubice v současné době disponuje 6 byty, ve kterých žije 7 uživatelů služeb. Podpůrná skupina by měla svým členům poskytovat bezpečný prostor pro sdílení a vyjádření svých pocitů, prožitků a zkušeností, které je při tréninku bydlení potkávají. Všichni zúčastnění se shodli, že nový nástroj sociální rehabilitace jim pomůže v nácviku dovedností pro samostatné bydlení. Díky podpoře získají více klidu a jistoty pro zvládnutí běžných i ojedinělých situací. Mezi témata, která by skupina měla řešit, klienti uvedli např. jak vyjít s penězi, jak zdravě a levně uvařit, jak zvládat samotu apod. Podpůrná skupina se bude setkávat jednou měsíčně v prostorách klubu Pohoda v Pardubicích - Dubině, druhé setkání proběhlo 6. června.

K poslednímu květnu odešel z pracovního poměru Saša Vorel. K ukončení smlouvy došlo na základně ročního hodnocení zaměstnanců a na návrh vedoucí střediska. Z těchto důvodů pochopitelně nebylo rozloučení úplně srdečné, ale Sašovi samozřejmě přejeme, aby se mu brzy povedlo získat jiné zaměstnání.

Připravil pardubický tým.

RYCHNOV

Konečně máme jaro! V orlických horách jsme si letos sněhu a zimy užili opravdu hodně.

Náš služebně nejmladší kolega Dušan Lacko se po zaškolení plně zapojil do práce střediska a pustil se do ní s elánem a nadšením sobě vlastním. Zůstává mu stále i síla i na šíření dobré nálady a pohody v týmu. Z jeho iniciativy (a také díky jeho hereckému výkonu) jsme Vás mohli pozvat na hranou „Procházku se Zilvarem“ městem Rychnov nad Kněžnou s postavami Poláčkovy knihy Bylo nás pět. Akce se velice vydařila i díky hojné účasti pracovníků a jejich klientů z ostatních středisek. Děkujeme ještě jednou za Vaši milou návštěvu.

Zajímavou dynamiku mají naše pracovní setkávání s novou supervizorkou Bohumilou Bašteckou. Za sebe musím konstatovat: 3hodiny měsíčně strávené povídáním o případech jsou pro mne natolik obohacující, že nakonec snesu frustraci z toho, že vlastně ničemu nerozumím☺.

Zásadní zprávou jsou rozpracované příležitosti na získání tréninkových bytů pro naše středisko v Rychnově nad Kněžnou a v Kostelci nad Orlicí. V obou městech probíhají jednání různě, s různou mírou podpory města, sociálních odborů a komunitních plánů. Nicméně jedna věc je jasná – v malých městech je míra stigmatizace našich klientů opravdu vysoká, o čemž svědčí mnohé argumenty odpůrců záměru (nebezpeční lidé, vrazi, bezdomovci, rušiči společného soužití apod.) a přiznám, že při mnohých jednáních má člověk opravdu co dělat, aby udržel diplomatický tón. Na celém programu tréninkových bytů by mohla být unikátní chystaná spolupráce s Domovem na Stříbrném vrchu v Rokytnici v Orlických horách, odkud by do našich i hradeckých bytů odcházeli klienti a učili se žít samostatně mimo ústav.

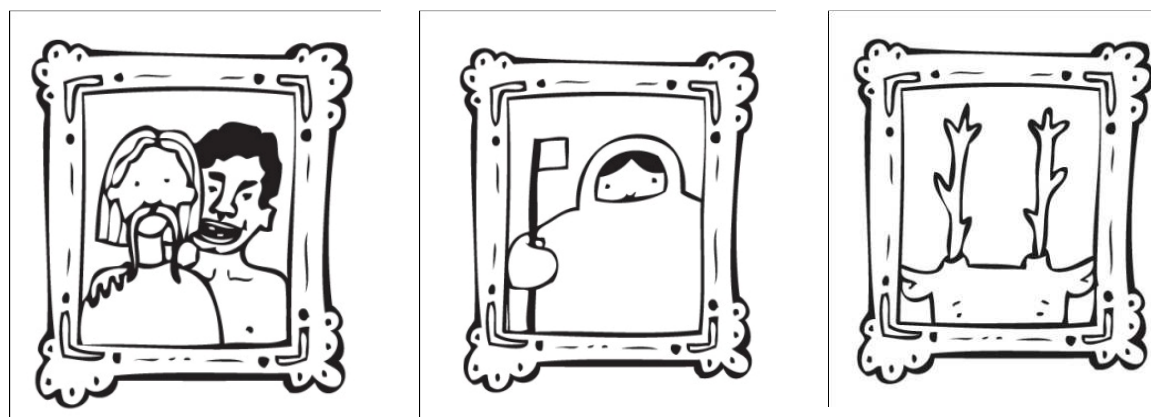
Úspěšně pokračují naše nácvikové a volnočasové aktivity: klub v Rychnově, ve spolupráci s Ústím klub v Žamberku, komunikační skupina, kterou vede Petra Zimová, čajovna pořádaná Václavem, kurz angličtiny, návštěvy solné jeskyně. Zprovoznili jsme též internet pro klienty.

Autor: Pavel Provazník

VÝMĚNÍK

První polovina roku 2013 s sebou do Výměníku přinesla řadu novinek. Tou nejviditelnější je nový název kavárny, o kterém jste měli možnost v hlasování rozhodovat spolu s námi. O své místo na slunci a také na vývěsním štítu proti sobě bojovaly dva názvy – U Robinsonovy babičky a Kavárna Robinson. I když Robinsonova babička byla polárnice a umí se otáčet, mladší a udatnější Robinson nad ní nakonec zvítězil.

Spolu se změnou názvu jde ruku v ruce i nová grafická podoba Kavárny Robinson i Obchodu U Soba, posíláme Vám alespoň malou ochutnávku a příznivcům Robinsonovy babičky můžeme prozradit, že v souboji babička rozhodně nezemřela (je totiž nesmrtelná), na svého vnuka nezanevřela a setkávat se s ní tak budete moci i nadále.

Trio Robinson, Pátek a Robinsonova babička vzali totiž do svých rukou sortiment kavárny, který se tak po nějakém čase konečně ustálil a vyprofiloval. Robinson, co na svém ostrově vypěstuje, to si také sní – proto i my v kavárně využíváme především lokální zdroje a dodavatele. Pátek do kavárny přinesl produkty od kamarádů indiánů – ochutnat je můžete v podobě fair trade kávy, čajů i dalších surovin, které používáme při vaření. Kromě toho je Pátek (na rozdíl od Robinsona) zapřísáhlým vegetariánem, který dohlíží nad stálou a bohatou nabídkou bezmasých jídel. A Robinsonova babička po letech strávených za polárním kruhem opět oprášila své domácí rodinné recepty, podle kterých vaří a peče ty nejlepší pochoutky.

V kavárně i v tomto roce probíhají pravidelné akce, tou nejbližší, na kterou bychom Vás chtěli pozvat je **koncert Biorchestru z Brna a našeho kamaráda Antonína Hrdého, který se uskuteční ve čtvrtek 20. 6. od 19 hodin.**

Obchod U soba nabízí krásné zbytečnosti a nezbytné maličkosti, kterými můžete udělat radost sobě či svým blízkým. Otevřeli jsme i svůj virtuální obchod na Fleru, kde nabízíme výrobky naší dílny – podívat se můžete zde: <http://www.fler.cz/chranena-dilna-vyminenik>

Snad můžeme prozradit i malé tajemství, a sice to, že se můžete těšit na výroční zprávu PDZ zabalenou v obálce šité s láskou v naší dílně.

Touto cestou bychom rádi poděkovali všem střediskům, která se podílejí na prodeji našich výrobků v rámci nejrůznějších akcí. Za poslední dobu patří největší dík jičínskému středisku.

Náš tým se radostně rozrůstá o nové kolegy – externisty, jména některých vám nebudou cizí. Ve svých řadách vítáme Kristýnu Ozsvaldovou, Honzu Rybičku a Nelu Richterovou, díky kterým jsme mimo jiné mohli prodloužit otevírací dobu Kavárny Robinson až do 22 hod. nebo prodávat fair trade a výrobky dílny na akcích Divadla 29.

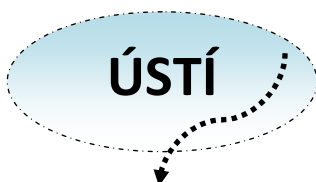
Současně přehodnocujeme i profil sociálního rehabilitanta. Nabízíme lidem, pro které není jedinou motivací získat zaměstnání ve Výměníku, ale jsou spíše statečnými zvědavci, malou plavbu z ostrova své nemoci směrem k běžným lidem. Uvítáme proto všechny, kdo se chtějí něco nového naučit a vyzkoušet, všechny, kdo se alespoň na chvíli chtějí stát třeba barmanem, naučit se vařit kávu nebo obsloužit hosty kavárny.

V sociálně terapeutické dílně pokračujeme ve zpříjemňování prostor, které neslouží jen uživatelům STD, protože zde probíhá i výtvarný kroužek pro klienty pardubického střediska nebo nejrůznější rukodělné workshopy. Na jeden workshop vás můžeme pozvat už nyní. V pátek 21. 6. budeme pod vedením Kláry Dernerové vyrábět peněženky z tetrapaku.

V průběhu června chystáme s uživateli také exkurzi do Rychnova nad Kněžnou do kavárny Láry Fáry nebo na akci Automatické kulturní mlýny.

Těšíme se na vás zase brzy na viděnou. Vaši Toma, Eva a Tomáš.

Inspekce kvality sociálních služeb v Ústí nad Orlicí

Inspekce proběhla v termínu 27. -28. února 2013. Cílem šetření na místě byla identifikace nedostatků jak v písemných dokumentech, tak v praxi. Základní inspekce, jak možná víte, probíhá v zúženém rozsahu a už se netýká všech standardů kvality. Více informací o inspekci a výstupní zprávě zde: <http://www.pdz.cz/novinky/65/inspekce.html>

Nové služební auto

V polovině února jsme za účasti donátorů slavnostně pokřtili naši novou služební Thalii. Na cestách za klienty ji využíváme takřka denně. Menší karambol přišel poslední dubnový den, kdy nám do zaparkovaného auta naboural kolemjedoucí nepozorný řidič. K činu se však přiznal a Renault už je po opravě.

Velikonoční výstava v Ústí nad Orlicí

Český červený kříž pořádal v týdnu od 26.3. do 29.3. 2013 Velikonoční výstavu, které se zúčastnily mateřské a základní školy, ale také neziskové organizace včetně Péče o duševní zdraví. Výstava probíhala v prostorách zasedací místnosti městského úřadu v Ústí. Od některých vystavovatelů bylo možné výrobky zakoupit. My jsme vystavovali výrobky z Výměníku (Pár kousků podařilo prodat ☺) a tvorbu klientů z klubů v Ústí a Žamberku.

Ústecký klub - Pěší výlet do Klopot

Když už se konečně udělalo hezky, zařadili jsme do klubového programu pro klienty trochu pohybu a vyrazili v půli dubna na první letošní pěší výlet. Počasí nám přálo a tak se nám přes kopce a dolíky

šlo hezky. Oddechové přestávky ovšem byly nutné, ne každý je po dlouhé zimě úplně fit. Během procházky jsme nachodili asi 7 km.

Většina trasy vedla lesem a polními cestami. Nakonec jsme došli do chatové oblasti Klopoty, kde jsme u občerstvení nabrali síly. Zpáteční cestu do Ústí jsme pro velkou únavu a ubíhající čas už absolvovali autobusem.

Novinky v žambereckém klubu

V únoru jsme podepsali dohodu o spolupráci s psychiatrickým oddělením žambereckého Albertina, díky které můžeme pacienty oddělení i během jejich hospitalizace zapojit do volnočasového klubu. Dohodou jsme stanovili pravidla kolem vzájemné zodpovědnosti, vyzvedávání pacientů na oddělení atp. Původně totiž doprovázela pacienty na klub sociální pracovnice z Albertina, jenže nastaly potíže s proplácením jejích přesčasů. Díky nové dohodě se nám tak blýská na lepší časy a klub se snad zase zaplní lidmi, kteří ho potřebují.

Z Ústí zaslala: Vendula Kubíčková

ZÁBLESKY DOBRÉ PRAXE

Podpora místo omezení

Když na konzultacích a různých poradách slyším názor, že klientovu situaci by řešilo omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům, trochu se mi rosí čelo z dojmu, že selhává naše schopnost vidět potenciál klienta. Asi jsou extrémní případy, kdy je to poslední možnost ochrany před sociálním propadem. Na druhou stranu je to i jakási bezmoc sociální práce, která by měla o klienty nejen pečovat (dělat rozhodnutí za ně), ale hlavně podporovat jejich schopnost rozhodnutí udělat sám. Ostatně chystané změny statutu

způsoblosti k právním úkonům hovoří o podporovaném rozhodování namísto omezování a zbavování. K „záblesku“, který mě vedl v této úvaze, nedošlo na metodické konzultaci, ale dostalo se mi ho, když jsem žádal jičínské kolegy o kasuistiku pro připravovaný informační leták služeb pro lidi s mentálním handicapem. Klíčovým pracovníkem klientky i autorem precizně výstižného textu je Honza Pipek.

Eva, 36

Eva vnímá, že je postižená. Život jí komplikuje lehké mentální postižení a paranoidní schizofrenie. Slychává hlasy. Že se má zabít. Už *abych chtěla*. Do našeho volnočasového klubu ji přivedla její starší sestra Helena v květnu 2010. To už okresní soud rozhodoval o její způsoblosti k právním úkonům. Na návrh její sestry. Eva si dokázala říct, co od naší služby potřebuje. Věděla, co rozhodně nechce – *nechci být nesvéprávná*. S podporou pracovníka se začala učit hospodařit s penězi. S jeho dopomocí vlastnoručně sepsala připomínky k psychiatrickému znaleckému posudku a požádala o výslech. U soudu se hájila sama. Zvládla to. Dobře se připravila. Vyjádřila nesouhlas se závěry soudního znalce: Dokazovala, že je schopna pečovat o svoje zdraví, osobní hygienu, že je schopna si zajistit přiměřené stravování, že je schopna jednat s úřady atd. Seznámila soud s tím, jak se učí hospodařit s penězi. Soudnímu znalci nezbylo než přehodnotit vlastní původní závěry. Učinil tak přímo u soudu. Jakkoliv původní závěry psychiatrického znaleckého posudku dovozovaly předpokládat, že soud Evu způsoblosti k právním úkonům zbaví zcela, rozsudek okresního soudu zněl: Eva se omezuje tak, že není způsobilá nakládat s majetkem, jehož hodnota přesahuje 800 Kč týdně. Ani s tím Eva nesouhlasila. Podala odvolání. I proto, aby uhájila svoji *svéprávnost*, rozhodla se, poprvé, v 35 letech, odejít od rodičů (od táty, mámu už nemá). S podporou pracovníka odešla na ubytovnu (srpen 2011). Líbí se jí. Má vlastní pokoj. Eva uspěla. Její sestra vzala svůj návrh na zbavení způsoblosti zpět. Učinila tak na výzvu krajského státního zástupce. Toho nadchlo, jaké Eva dělá pokroky. Eva je i dál v kontaktu s pracovníkem. Už oslavila výročí 1 roku samostatného života na ubytovně. Učí se hospodařit s penězi. Učí se vlastní zkušeností. Kritéria spokojenosti: *Abych neměla hlad. Abych měla naspořeno*. Na ubytovně jsou ženské, co jí pomůžou (s vařením, s úklidem, s nákupem). A hlasy už nejsou tak časté – vlastně už nejsou vůbec. *Chci si najít kluka hodnýho a s ním žít*, říká.

& PŘÍBĚH Ω

Sedmdesátiletá inženýrka ekonomie paní A. má za sebou úspěšnou pracovní kariéru, když působila ve vedoucích funkcích ve státní správě. Po odchodu do důchodu je ale velmi osamělá, léčí se pro neurologické potíže a má omezenou pohyblivost. Před několika lety se u ní objevily depresivní

epizody a byla hospitalizovaná po pokusu o sebevraždu otravou léky.

Na naši službu se obrátila zhruba před dvěma lety. Mezi dveřmi si odložila hůlku a s ubrečenýma očima na mne vyhrkla, že jsme jediní, kdo jí může pomoci. Poslali ji za námi z Občanské poradny Agapé, neboť má veliké dluhy, které není schopna splácet. Nemá již sílu vzdorovat exekutorům. Do nelehkého postavení se dostala svoji důvěrou v kamarádku. Ta byla v registru dlužníků a potřebovala „nutně“ úvěr. Paní A. ho tedy vzala na sebe, jenže kamarádka peníze nevracela a nevracela... Jestli šlo o podvod nebo selhání těžko soudit, ale pocity zklamání a bezmoci se u klientky zabydlely tak jako tak.

Řešení situace klientky bylo od počátku komplikované, neboť paní A. sice řadu dokumentů k dluhům, ale neměla v nich pořádek a část se ztratila. Z příjmu klientky byly sráženy exekuční dávky a zbytek jejího příjmu pohltil nájem a výdaje za léky. Klientka měla také obstavený účet. V důsledku se ocitla zcela bez prostředků a doslova žila jen z chleba a vody.

Původně odmítala myšlenku insolvence, proto jsem se pokusil vyjednávat s věřiteli, S některými firmami (Provident či Cofidis) jsem udělal překvapivě dobrou zkušenost, protože byly ochotné za naší garance přistoupit na splátkové kalendáře. Bohužel se tato cesta ukázala dlouhodobě neudržitelná, neboť neočekávané náklady znemožňovaly platby splátek dodržet. Proto se klientka nakonec rozhodla vstoupit do insolvence. Vše jsme sepsali, zařídili a na začátku minulého měsíce bylo vše krajským soudem schváleno. Skvělá byla také spolupráce s domem s pečovatelskou službou v městečku, kde klientka žije. Vedoucí DPS ochotně tvořila komunikační most, když klientka neměla telefon ani přístup na internet.

Pomohli jsme klientce zvládnout její situaci, ale stejně důležitá je změna jejího prožívání této situace. Už není odevzdaná a nenechává se pasivně vláčet osudem. Další zakázkou klientky je pomoc s hledáním právníka pro občanskoprávní spor, kde se chce klientka domáhat odškodnění za podvod od své známé, kvůli které se měla dostat do dluhové pasti.

Autor: Pavel Provazník

◊ ZAJÍMAVOSTI ◊

Individuální plánování v Quipu

„Plánování zaměřené na člověka je cestou, při níž se ptáme, jak se tento člověk může v běžném životě projevat jako dobrý přítel a přínosný občan“. John O’Brien, 2008.

V listopadu a prosinci 2012 jsem se zúčastnil kurzu „Individuální plánování“ od společnosti Quip. Velmi rád se s vámi podělím o získané poznatky. V individuálním plánování zaměřeném na člověka (IPZČ) je ústřední postavou člověk jako jedinečná, neopakovatelná bytost. Důraz je kladen především na jeho sebeurčení a vztahy s okolím. Pro IPZČ je charakteristický obsáhlý proces mapování. Hlavním cílem je poznat člověka v celé jeho individuální šíři a životních souvislostech. Konkrétně např. jeho přání, postoje všeobecně, postoje a vztahy s okolím, silné a slabé stránky, sny – ideální životní stav). K tomu slouží mnoho nástrojů a technik, mezi něž patří např. dotazníky nazvané „Snění“, „Kruh vztahů“, „Komunikační tabulky“ a Koblihové třídění“.

V první fázi mapování vytváříme především portrét člověka (kdo je tento člověk, jaké má přání, jak se může zapojit do práce on a jeho přirozené prostředí). V druhé fázi poznatky konkretizujeme, definujeme žádoucí změny v životě člověka, anebo to, co má zůstat nezměněno čili udrženo. V třetí fázi sestavujeme společně s klientem na základě poznatků konkrétní plán (co je cílem, kdo si co vezme na starost, časový harmonogram). Plán musí sloužit především člověku, může být upravován podle jeho aktuálních potřeb. Pohledem sociální práce je cílem celého procesu v co možná největší míře individuálně (pro konkrétního člověka) vyspecifikovaný průběh poskytované služby.

Odkaz: <http://www.kvalitavpraxi.cz/planovani-zamerene-na-cloveka.html>

S pozdravem Michal Zelinka

Spratek a Tygřice

Torey L. Haydenová. *Spratek: Příběh dítěte, které nikdo nemiloval*. Praha: Portál, 2008. *Tygřice*. Praha: Portál, 2012.

Ke knize *Spratek* jsem se dostal přes bývalou kolegyni v práci, která mi ji doporučila jako učitelce a speciálnímu pedagogovi. Autorka popisuje příběh šestileté Sheily, která se ve velmi útlém věku dostala do křížku se zákonem. Coby pachatelka násilného činu má být umístěna do výchovného ústavu, ovšem až poté, co se v něm uvolní místo. Do této doby je zařazena do speciální třídy, v níž se nachází nejhůře vzdělavatelni žáci s různými druhy onemocnění (včetně dětské schizofrenie). Zde se hlavní malá hrdinka setkává s učitelkou Torey L. Haydenovou, které se podaří navázat se žákyní vztah a správně ji motivovat k učení. Vyučující se díky citlivému přístupu podaří objevit na povrchu tvrdou, ale ve skutečnosti nadprůměrně inteligentní dívku, což je pro ni důvodem pro boj o setrvání Sheily ve speciální třídě namísto umístění ve výchovném zařízení.

Na první díl navazuje spisovatelka knihou *Tygřice*, kde se obě hlavní protagonistky setkávají po několika letech v době Sheiliny puberty. Společně řeší nejen aktuální problémy, ale také reflektují události popsané ve *Spratkově*. Stávají se z nich také spolupracovnice, když Torey, již jako terapeutka na klinice, a Sheila, coby její pomocnice, spolupracují na letním kurzu pro děti s různými duševními onemocněními.

Obě knihy jsou i přes náročnost tématu velmi čtivé a zajímavé. Shledávám je také velmi aktuální (ačkoli děj *Spratky* se odehrává před 30 lety), neboť ukazují možnou cestu ke společnosti, která dává šanci zdravotně postiženým, sociálně znevýhodněným či kulturním menšinám. Mladá učitelka (autorka) má původně zadání od „společnosti“ pouze s malou dívkou vydržet ve škole do umístění do ústavní péče. Odváží se však jít za toto zadání a zvolit cestu zmapování jejich problémů a potřeb. Sheile se tak otevírá možnost pozitivnější budoucnosti. Jestli a jak této šance využije, si můžete přečíst v obou knihách.

Česky vyšly také autorčiny další knihy *Dračice a mazánek* (2009) a *Zvíře* (2010), ve kterých se autorka více věnuje problému elektivního mutismu (druh narušené komunikační schopnosti). Zajímavé informace o autorce a její práci lze nalézt na www.torey-hayden.com

Přečetl za Vás: Dušan Lacko

♣ DOUBLE: REPORTÁŽ + ROZHOVOR ♣

Jičínské středisko na Štefanovi

V únoru se naše jičínské středisko zúčastnilo udílení cen Jivínský Štefan. Jivínský Štefan se na Jičínsku uděluje každoročně jakožto ocenění za pozoruhodný kulturní počín toho konkrétního roku plus za dlouhodobé zásluhy (týkají se minimálně posledních pěti let činnosti). Štefan za konkrétní rok se losuje, oceněného za dlouhodobé zásluhy určuje porota, ve které jsou zástupci všech částí okresu. Štefana řídí tzv. Štěfanská komise, což je samozvaný orgán tvořený skupinou lidí dlouhodobě se podílejících na péči o kulturní život na okrese Jičín.

Kromě toho, že jsme byli na cenu nominováni za instalaci Příběhu Aničky v jičínské Knihovně Václava Čtvrťka v rámci Týdnů pro duševní zdraví (Štefan za rok 2012), nás jeden z organizátorů, pan

Bohumír Procházka (v Jičíně a okolí známý jako Prochor) oslovil s nabídkou prezentovat naše středisko přímo v rámci udílení. S Prochorem jsme se domluvili, že budeme vítězům předávat drobné dárky, výrobky klientů organizace a při tom udílení představíme krátkým povídáním PDZ a jičínské středisko. Na akci, která se konala v Ostroměři, vyrazila část jičínského týmu a naše klientka Petra. Předávání dárku a představení toho, co naše organizace a středisko dělá, se svým charismatickým projevem ujal náš vedoucí Marek Fiala. Dárky pro vítěze nám vyrobila sociálně terapeutická dílna z Pardubic. Děkuje!

Akce to byla zajímavá, nechyběl doprovodný program (hudební a divadelní produkce, z velké části žáků ZŠ Ostroměř, kteří celou akci společně s Prochorem také moderovali), výborné pohoštění a prostor pro vzájemnou prezentaci organizací, kulturních institucí a spolků (celá místnost k tomu určená s nástěnkami a stoly k dispozici). Štefana jsme si sice neodnesli, ale naše účast nám přinesla jiné zisky. Pro naše středisko to byl ideální prostor, jak se prezentovat a první pokus, jak v rámci podobné akce navazovat kontakty s dalšími subjekty.

S Prochorem o Štefanovi, čtenbě i psaní

Přemýšlela jsem, jak čtenářům Psyché reportu tuhle akci představit a napadlo mě, že nejlíp ji představí přímo jeden z organizátorů – sám Prochor – spoluorganizátor Štefana a dalších kulturních akcí, novinář, spisovatel, vydavatel vlastních novin, člen jičínského Literárního Spolku a především člověk, který, jak ho vidím já, má, jak se říká, „kouzlo osobnosti“ a velký komunikační um. Rád poznává nové lidi, dovedně je zapojuje do kulturního dění v Jičíně a seznamuje s dalšími lidmi za účelem navázání společné spolupráce. Pozvala jsem ho tedy k nám do střediska s prosbou o rozhovor s tím, že tentokrát si vyměníme role – tedy já budu zpovídat jeho.

Asi bychom měli začít úplně od začátku. Povíte mi, Prochore, jak vlastně vůbec vznikla akce Jivínský Štefan?

V Jičíně je spousta kulturních institucí i dobrovolnických a tak se vzájemně známe a i se podporujeme, protože dost často jde o stejné lidi tu a i onde. A tak jsme jednou vymysleli, že bychom mohli udělat takové ocenění. Jedná se tedy o ocenění za kulturní počin uplynulého roku a za zásluhy dlouhodobé (zásluhy v kultuře). Prvních nominací bylo okolo čtyřicítky a v závěru je to 250. Scházejí se tipy z okresu Jičín. Jsou to divadla, výstavy, kronikáři, knihovníci, kapely i další aktivity. A tak vlastně z těch nominací pořídíme určitý seznam kulturního dění na okrese. Není úplný, ale inspirující. Každý rok pak všechny 25. února pozveme a provádí se udílení dřevěných sošek. Místo udílení putuje po okrese, bývá ve velkých městech i vesnicích. Pořadatelská obec se chce předvést, ukázat, co se u nich děje. Připraví i místnost pro výstavu a lidé přinášejí dokumenty o své kulturní činnosti. Důležité je i to, že se lidé sejdou a popovídají. Takhle konáme už 17 roků.

A jak to celé vzniklo, koho to napadlo zorganizovat takovou akci?

No byla to akce skupiny lidí, cílem bylo právě označení subjektů a vytvoření prostoru pro vzájemný popovídání. Oni se tam sejdou a domluvějí si vzájemný setkávání, divadelní představení a podobně. Zrušením okresních úřadů není instituce ani organizace, která by v takovém množství ty lidi oslovila. A hlavně - a to považuju za nejdůležitější - jim za tu bezplatnou práci poděkovat.

Na únorovém udílení Štefanů kolovala publikem Vaše Štefanská kronika. Všimla jsem si z fotek, že na jednom z předchozích udílení, myslím, že to bylo z Kopidlna, byl i Zdeněk Svěrák. Jak se ocitl Zdeněk Svěrák na Štefanovi?

Jo, to bylo v Kopidlně. Má nějaký vztah ke Kopidlnu, tak ho kopidlnští oslovili. My jsme o to úplně nestáli prezentovat tam osobnosti.

Fajn, tak tolik ke Štefanovi. Na jaké další akce byste pozval čtenáře Psyché reportu do Jičína?

Taky v Jičíně je spousta organizací, které se věnují určité skupině občanů. Například lidem s postižením – o. s. Apropos, Kamarád, Vy, SONS a další. A oni buď pořádají svoje představení anebo akce, ale hlavně se zapojují do těch celoměstských, jako je třeba Jičín Město pohádek. Jičín má kvalitní divadla, např. v K-klubu, Závěsné divadlo, to hraje na Bráně, ale divadlo se hraje i v Exitu (nízkoprahový klub - pozn. aut.) a je tu i divadlo herců s postižením – Kula. A další věci, který stojí za zmínku – Jičínská beseda nebo Paměť, kteří dělají vlastivědné přednášky. A pak v Jičíně je skvělé knihkupectví, je to Karmelitánské anebo někdo říká U Ignáce a to zve skrze knihy zajímavé osobnosti k přednáškám. Neměli bychom zapomenout na knihovnu – Knihovna Václava Čtvrtka a její velmi bohatý kulturní život nejen knižní. No asi jsem stejně na někoho zapomněl .. ale ... kulturně vystupuje i farnost římskokatolická, na zahradě pořádají akce. S příchodem nového kastelána je velmi aktivní Valdštejnská Lodžie, která se představuje jako “ kulturní imaginárium”.

Kulturní imaginárium? Co konkrétního si pod tím můžeme představit?

Koncerty, divadlo, tvůrčí dílny a další akce, ale takové ty nekomerční, spíš alternativní. V žádném případě oni netouží po tzv. celebritách.

Z Vašeho povídání mám pocit, že město Jičín žije bohatým kulturním životem a myslím, že Vy na tom máte docela velký podíl, protože jste aktivní v mnoha oblastech. Jak byste, Prochore, popsal sám sebe? Kdo je to Prochor?

Setkali jsme se na Štefanovi, jinde, to popište Vy...

Zkuste to.

No dobře.. Nic moc, náserka, nemám moc přátel, téměř žádné...

Není to tím, že na ně nemáte čas...?

Ne ne, tím to není, na některý věci mám jiné názory a možná ho dost vehementně prosazuju například skrze tisk. Profesně – 10 roků jsem učil na průmyslovce a na učilišti v Pace, zbytek jsem pracoval na okresní hygienické stanici v oboru fyzikálních škodlivin, vystudoval jsem ČVUT, fakultu Elektrotechnickou.

A shrnutí Vašich aktuálních oblastí působení?

Důchodce, Štefan, Lodžie, Literární Spolek a spoluorganizátor dalších akcí. Vydávám svoje noviny (Prochoroviny – pozn. MS) a přispívám do dalších novin.

Kromě novin taky sám píšete prózu, jestli se nepletu. A co rád čtete?

Jo. Spíš fandím současný český literatuře, novým autorům, próze. Andronniková, pak ta Petra Soukupová je dobrá a z mužskejch třeba ten Balabán anebo Jan Novák, jeho pozoruhodná knížka je Zatím dobrý.

A co autoři se zkušeností s duševním onemocněním, máte s jejich tvorbou nějakou zkušenost?

Psaní považuju za obojí ... je to anamnéza a terapie. Příkladem budiž třeba ta Vaše Anička. Další příklad je v tom, že v Literárním spolku byla jedna kolegyně, která tam ze začátku byla přes teorii,

Prochor v rámci příprav na Čarodění

protože to byla češtinářka. Napsala knížku o Ireně Geisslové. V okamžiku, kdy se rozvedla, začala psát. Nebyly to nijak silné věci literárně, ale ji to velmi pomohlo.

A jak jste se Vy sám dostal ke psaní?

Přes noviny, začal jsem přispívat do různých novin, můj nejoblíbenější žánr je fejeton.

A jak se absolvent ČVUT dostal ke psaní fejetonů do novin?

To je v člověku, podívejte se, Žáček je inženýr, takže je to v člověku a někdy ten přetlak je takovej, že se z něj stane grafoman a z malé části grafomanů se stanou kvalitní autoři.

A jaká je současná situace? Zmínil jste svoje Prochoroviny a psaní fejetonů a článků do dalších novin. A co Vaše próza, jakou cestou se dostává ke čtenářům?

Účastním se literárních soutěží a oni například pak vydávají i nějaký almanachy. Na knížku si netroufnu. Stále. U nás věčně začínajících autorů to není lehká věc.

Vy jste, Prochore, významnou součástí kulturního dění na Jičínsku. Nenapadá Vás, jak bychom se mohli víc zapojit my, tedy naše jičínské středisko a naši klienti?

No, jeden z příkladů je Májová středa – Májová ochutnávka neziskovek, další z příkladů je Jičín Město pohádek, pak jednorázová výstava prací v knihovně, výtvarných i jiných...Mně se ta chodba zdá nejlepší, ale možná by stálo za to domluvit se třeba i v Káčku.. A zase pokud máte literární díla, tak je možný přispívat do některých těchto časopisů - jako je například ta Francova Kobra anebo Francův ČAJ (Časopis Autorů Jičínska – poz. MS). No a spousta těch organizací Vám podobných spolupracuje s Lodžíí. Někdy se tam zajedte podívat na akci a promluvte s kastelánem, jedna z největších akcí je teďka Čarodění ... S těma tvůrčíma věcmi, co tady děláte je hodně možností. Možná se trochu víc předvíst i před vedoucí odboru kultury...a ona by pak mohla zase oslovit Vás, až se bude něco konkrétního pořádat.

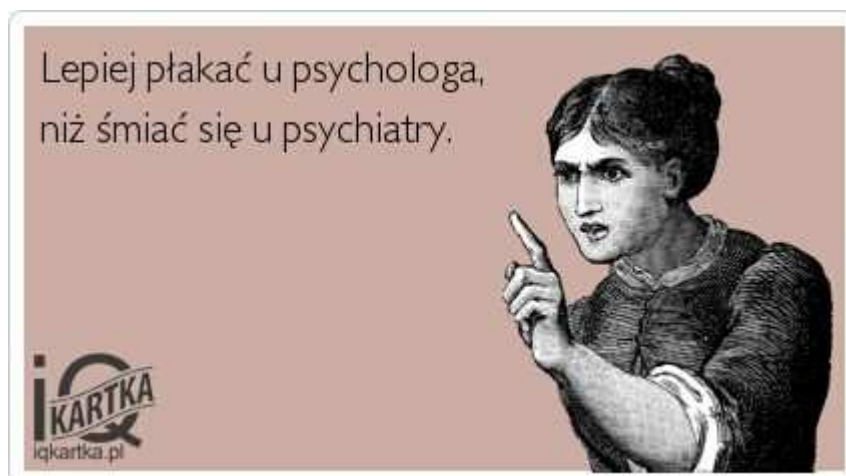
To je spousta nápadů. Májové ochutnávky neziskovek se účastníme letos po druhé, v tom už zapojení jsme. Ale líbí se mi ta Vaše myšlenka přispívání do jičínských literárních časopisů. Kromě Aničky i další naši klienti „píší“ do šuplíku anebo by mohli psát, sdílet ten svůj životní příběh. Tak prima, to je za mě, Prochore, dneska všechno. Děkuju Vám za rozhovor.

Jo, já taky, zase si někdy popovídáme, jo?

Marta Singh

∞ NA ROZLOUČENOU ∞

Na rozloučenou s tímto číslem Psychéreportu pro Vás máme dobrou radu:

Děkujeme všem úžasným přispěvatelům!